

7-8

2021

Rafiq
Yusifov

VƏTƏN ƏTRİ

BƏDİİ TƏRTİBAT:

İlqar MEHDİYEV

Kübra ƏKBƏROVA

ISSN-0207-4710

GÖYƏRÇİN

№ 7-8 (697-698)

Redaksiyanın ünvanı:
Bakı- AZ1073,
Mətbuat prospekti,
529- cu məhəllə,
Telefon: 539 08 53

Çapa imzalanıb: 14.04.21
Sifariş : 539
Tiraj :600
Kağız formatı:60\90\1\8
Çap vərəqi:2,5
Hesab-nəşr vərəqi:3,93

Rafiq Yusifoğlu

VƏTƏN ƏTRİ

(Hekayələr, nağıllar)

F. Köçərli adına
Respublika Uşaq
KİTABXANASI
İNV. № _____

«Göyərçin»in kitabxanası
Bakı - 2021

QƏLƏBƏYƏ GEDƏN YOLLAR

Uşaqlar kitabxanaya tələsirdilər. Burada hərbi vətənpərvərlik mövzusunda tədbir keçirilməli idi. Ancaq nədənsə yollar bağlı idi. Bir azdan bunun səbəbi aydın oldu. Azərbaycan bayraqları ilə bəzədilmiş maşınlar Şəhidlər xiyabanına məhz bu küçədən keçirdi...

Uşaqlar dayandılar. Vətən uğrunda şəhid olan igid oğullarımızdan birini dəfn etməyə aparırdılar. İnsan axını ara vermirdi. Bayrağa bürünmüş tabut insan dalğalarının başının üstündə əbədiyyət dünyasına üzən bir qayığa bənzəyirdi... Yavaş-yavaş hərəkət eləyən insan axını öz çiyində o müqəddəs qayığı da aparıb getdi...

Uşaqlar kitabxanaya tələsirdilər. Onların ürəyində düşməne nifrət, vətən uğrunda həlak olanlara isə məhəbbət baş qaldırılmışdı.

Tədbir Azərbaycanın himni ilə başladı. Hamı ayağa qalxıb himn oxuyurdu... Elə bil ki, bu möhtəşəm himnin sədaları yeri-göyü yerindən oynadır, insanları qələbəyə səsləyirdi...

Sonra vətən uğrunda şəhid olan qəhrəmanlarımızın xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi. Ancaq uzaqdan gələn güllə səsləri bu sükutun rahatlığını pozurdu...

Nəhayət, qocaman bir şairə, müəllimə söz ver-

dilər. Uşaqlar bu şairi çox gözəl tanıyırdılar. Onun «Üçrəngli bayraq» şeirini əzbərdən bilirdilər... Ancaq şair bu dəfə şeir oxumadı... Şəhidlərimizə rəhmət dilədi. Dedi ki, əziz balalar, siz indi gördünüz ki, torpaqlarımız uğrunda dünyasını dəyişən igid oğullarımızdan birini əbədiyyət evinə yola saldıq. Həmin igid oğlumuz bir zaman bizim bu kitabxananın ən fəal oxucularından biri idi. Məhz oxuduğu kitablar onu vətənpərvər ruhda tərbiyə eləmişdi...

Şairin çıxışını hamı bəyəndi. Onun son sözləri isə uşaqları çox düşündürdü: «Əziz balalar, düşməne qalib gəlmək üçün təkə ona güllə atmaq kifayət eləmir. Bütün qələbələr yolunu kitabxanadan, məktəbdən keçir. Kitab oxuyan insan mənən çox zəngin, güclü olur. Siz hələ balaca olsanız da, qələbəyə öz töhfənizi verməlisiniz. Daim oxumalı, öyrənməlisiniz. Elə təsəvvür eləyin ki, hər oxuduğunuz bir kitab öldürdüyünüz bir düşməni əsgəri. Bütün qələbə yolları oxumaqdan keçir»...

BABALAR SÖZÜ

Nəvəm Sara şənbə günü bizə gələndə özü ilə «Azərbaycan dili» dərsliyini də gətirmişdi. Dedi ki, ay baba, müəllimə tapşırıb ki, bu kitabdakı atalar sözlərini əzbərləyək, mənasını izah etməyə çalışaq.

Nəvəm xeyli atalar sözü əzbər söylədi. Sonra bir az susub nə haqda isə fikirləşdi. Üzümə baxıb gülümsündü. Səbəbini soruşanda belə dedi:

-Ay baba, analar atalardan çox danışirlar, niyə bəs analar sözü yoxdu, elə hamısı atalar sözüdü?

Nəvəmin sualı məni təəccübləndirdi və düşündürdü. Onun düşüncə tərzi çox xoşuma gəldi. Başını sığallayıb Saraya dedim:

-Söhbət çox danışmaqda deyil, mənim balam, necə danışmaqda, nə söyləməkdədi! Gərək dediyin söz mənalı olsun ki, camaat onu bəyənsin, yadında saxlasın.

-Hə, başa düşdüm. Atalar daha ağıllı söz deyirlər...

Mən güldüm. Sara da məzəli şəkildə üzümə baxıb qımışdı.

Bir az keçəndən sonra nəvəm dedi:

-Ay baba, ata da, ana da həmişə sənin sözüne qulaq asırlar. Deyirlər ki, böyük sözüne baxmayan böyürə-böyürə qalar. Ən mənalı sözləri əslində babalar deyir. Olmaz ki, atalar sözlərinin adını dəyişib babalar sözü qoyaq?!

Nəvəmin dərrakəsinə heyran qaldım. Ona nə cavab verəcəyimi bilmədim. Əslində heç nəvəm də məndən cavab gözləmədi...

YER FIRLANIRSA

Baba ilə nəvələri Amerikada qlobusu fırlada-fırlada xəritəyə baxır, Azərbaycanı, Bakını axtarırdılar. Nəhayət, axtarıqlarını tapdılar. O boyda Bakı balaca görünürdü, bapbalaca...

Söhbət əsnasında Fateh dedi ki, baba, yer də qlobus kimi doğrudanmı fırlanır?

-Elədir, fırlanır. Bax! Bu qlobus yerin kiçik modelidir. O, necə fırlanırsa, yer də o şəkildə fırlanır.

-Hə, baba, yadıma düşdü. Los Ancelesdəki rəsədxanaya gedəndə onun necə fırlanmasını bizə göstərdilər. İzah elədilər ki, Yerin Günəş ətrafında fırlanması nəticəsində fəsillər bir-

birini necə əvəz edir.

Sakitcə baba ilə qardaşının söhbətini dinləyən balaca Fatimə gözlənilmədən soruşdu:

-Baba, yer doğrudan da fırlanır?

Fateh onun sözünü kəsdi:

-Fatimə, bayaqdan bu haqda danışırıdığ da...

-Qaçq, bilirəm... Ancaq yer fırlanırsa, niyə Azərbaycan, Bakı, evimiz fırlanıb yanımıza gəlmir?

Baba da, Fateh də təəccüblə bir-birlərinə baxdılar. Onlar məsələnin nə yerdə olduğunu bilsələr də, anladılar ki, bunu Fatiməyə izah etmək çətin olacaq... Fateh zarafatla dedi:

-Fatimə, yer fırlanır ki, baba ilə nənəni bizim yanımıza gətirib da...

Fatimə bir az düşündü. Sonra ağlamsına ağlamsına dedi:

-Mən təkcə babanı, nənəni yox, həm də Bakını, evimizi istəyirəm...

Baba nəvəsini sinəsinə sıxıb onun alnından öpdü:

-Danıxma, Fatimə, Azərbaycan bura gəlməyə də, siz atanız ali təhsilini başa vurandan sonra Bakıya, öz evinize qayıdarsınız...

BABANIN KƏPƏNƏYİ

Nəvələrimi görmək, onlarla ünsiyyət xətrinə hər il yol xərcinə, uzun, üzücü yolun əzab-əziyyətinə qatlaşıb Amerikaya, Koliforniya ştatına, daha dəqiqi Los Anceles şəhərinə gedirəm. Sakit okeanın sahilindəki bu şəhər olduqca böyük və gözəldir.

Nəvələrim bizi görəndə sevinirlər. Həm də onu yaxşı bilirlər ki, baba, nənə gələndə onları da gəzmək, səyahət gözləyir...

Bu dəfə də belə oldu... Nəvələrim oğlumla gəlib bizi qarşıladılar, evə getdik...

Həmişə balaca Fatimədən soruşanda ki, sən mənim nə balamsan, gülə-gülə deyirdi ki, mən sənənin kəpənək balanam...

Elə doğrudan da, nəvəm də kəpənək kimi yüngüldür... Uzanıb dincəlmək istəyən kimi uçub sinəmin üstünə qonur...

Bir gün necə oldusa nəvəm məndən küsdü... Dedi ki, mən babanın heç nəsiyəm...

Gülə-gülə dedim:

-Fatimə, bəs deyirdin ki, babanın kəpənəyisən?

Fatimə hazır cavablıqla söylədi:

-Ay baba, kəpənək uçdu getdi...

Bir aylıq vaxt da qanadlanıb uçdu. Vətənə qayıtmaq vaxtı gəlib çatdı... Oğlumla nəvələrim bizi təyyarə limanına gətirdilər... Vidalaşanda zarafatla Fatiməyə dedim:

-Bax, babanın kəpənəyi uçdu, baba da küsüb təyyarə ilə uçaçaq...

Hamımız güldük. Görüşüb ayrıldıqdan sonra Fatimə bizə əl elədi.

Onun əlləri arxamızca kəpənək qanadı kimi yellənirdi...

HƏMRƏYLİK GÜNÜ

Tənəffüsdə Fatehin gözləri bir elana sataşdı. Oğlan yaxına gəlib zərli hərflərlə yazılmış mətni oxudu:

«Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzində Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü münasibətilə şeir müsabiqəsi keçiriləcək. Kim iştirak etmək istəyirsə, mərkəzə müraciət edə bilər».

Yığıncaqlarda şeir söyləmək Fatehin çoxdankı arzusu idi. Ona görə də o, dəstə rəhbərinə yanaşdı müsabiqədə iştirak etmək istədiyini bildirdi. Onu mehribanlıqla qarşıladılar. Dediği şeirləri dinləyib dedilər ki, sən də adını çıxış eləyəcək uşaqların siyahısına yazdıq.

Nəhayət, müsabiqə günü gəlib çatdı. Uşaqlar növbə ilə səhnəyə dəvət olundular. Bu balaca fidan balalar elə gözəl görünürdülər ki... Ancaq onlar şeir söyləyəndə elə bil ki, bircə anın içində böyüyürdülər. Ürəklərindəki birlik, həmrəylik arzusu idi onları böyük göstərən.

Aparıcı Fatehin adını elan eləyəndə oğlan əvvəlcə çaşdı. Elə bil yanaqları od tutub yanırdı. Ayaqları dolaşa-dolaşa səhnəyə qalxsa da, şeir deyəndə onun dili dolaşmadı. Qərribə bir ahənglə şeir oxumağa başladı. Bu şeir dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan dili bir, dini bir bütün soydaşlarımızı birliyə səsləyirdi. Şeir son misraları isə uşaqların daha çox xoşuna gəldi:

İstəyimiz budur ki,
Böyüyüb yaşa dolaq.
İlin bircə günü yox,
Həmişə həmrəy olaq!

Fatehi alqışladılar. Sonda bütün iştirakçılar əl-ələ verib «Yallı» rəqsini ifa elədilər. Elə bil vətənin gözünün nuru, dizinin taqəti bir az da artdı. Çünki vətəni vətən eləyən onun ləyaqətli övladlarıdır.

ADAM OL

Anası sözə baxmadığı üçün Fatehi bərk danladı. Üstünə qışqırıb dedi:

-Fateh, adam ol!

Fateh heç nə deməyib qonşu otağa keçdi. Rəsm dəftərlərini, karandaşlarını götürüb sakitcə şəkil çəkməyə başladı...

Dovşan şəkli çəkə-çəkə öz-özünə dedi:

-Adam ol! Adam ol!

Birdən uşaq gülümsündü. Çəkdiyi dovşanın əvəzindən belə söylədi:

-Bəlkə heç mən adam olmaq istəmirəm?!

Kənardan Fatehə göz qoyan ata ilə ana özlərini gülməkdən saxlaya bilmədilər. Fateh isə ciddi şəkildə sözünü bir də təkrar elədi:

-Bəlkə heç mən adam olmaq istəmirəm?!

BABACANIN BAĞI

Fatimə ilə Fateh valideynləri ilə birlikdə Amerikaya getməli idilər. Hava limanında onları babaları, nənələri, əmi və dayısı yola saldılar.

Təyyarə uçdu, uçdu, uçdu, nəhayət, Amerikaya çatdı. Onlar taksi ilə Santa Monikaya getdilər.

Bu kiçik kurort şəhərindəki həyət evinə gedəndə balaca Fatimə dedi:

-Ay ata, deyirdin Santa Monikaya gedirik, sən isə bizi Babacanın bağına gətirmisən...

VƏTƏN ƏTRİ

Novruz baba Amerikaya bağlama göndərmişdi. Fatimə ilə Fatehin atası gedib poçtdan o bağlamaları alıb gətirdi. Uşaqlar səbirsizliklə bağlamanın açılmasını gözləyirdilər. Və nəhayət, bağlama açıldı. Bağlamanın bir küncünə qoyulmuş kəkotunun ətri ətrafa yayılanda balaca Fatimə dedi:

-Ata, Bakının iyi gəlir...

KÖÇ

Fateh ilə Fatimə evdə çox dəcəllik eləyirdilər. Anası onların üstünə acıqlanıb dedi:

-Bu qədər atılıb-düşməyin, yoxsa bizi burdan köçürərlər.

Fateh doluxsundu:

-Ay ana, köçürsələr yaxşıdı, qayıdıb Bakıya, öz evimizə gərdədik...

ÇƏKMƏLİ ÇİÇƏKLƏR

Çəmənə səs düşdü ki, ay aman, möcüzəyə baxın, yanımıza çəkməli çiçəklər gəlir... Təzəcə yatmaq istəyən güllər gözlərini açdılar. Əvvəlcə onlar heç nə görmədilər. Ona görə də İşıldaböcəkdən xahiş elədilər ki, yolu işıqlandır. Elə ki işıldaböcək qanadlarındakı işıqları yandırdı, hamının gözləri çəkməli çiçəklərə dikildi...

-Ay aman, gör bəxtəverlərin nə qəşəng çəkmələri var! Kaş bizim də belə çəkmələrimiz olaydı!

-Çəkmə sənə nəyinə lazımdı axı?

-Onları ayağıma geyinib şəhərə, insanların yanına gedərdim.

-Sərsəm-sərsəm danışma, insanların yanı yaxşı olsaydı, bu dibçək çiçəkləri heç onları yuxuya verib ayaqqabılarını oğurlamaz, geyinib bizim yanımıza qaçmazdılar!

-Hə, doğrudan da! Heç bunu fikirləşməmişdim...

Güllər söhbət eləyir, çəkməli çiçəklər isə iri addımlarla onlara sarı gəlirdi.

Birdən çiçəklərin canına vahimə düşdü:

-Birdən bu çəkməli çiçəklər bizi tapdayar, ha! Ay aman, başımızı götürüb hara qaçaq?

Çəkmələr çəmən çiçəklərini tapdalamaq istəyirdi ki, Fatimə vahimələndi, yox! –deyib yuxudan ayıldı.

Yadına içində gül-çiçək əkdiiyi sevimli çəkmələri düşdü...

Bu çəkmələri Fatimə çox xoşlayırdı. Ancaq o, sürətlə böyüdüyü üçün balaca çəkmələr daha Fatimənin ayağına olmadı.

Qızciğazın ağlına qəribə bir fikir gəldi. Anası ilə məsləhətləşdi. Sonra çəkmələrə torpaq doldurub

içinə gül əkdii. Onlara böyük həvəslə qulluq eləməyə başladı. Çəkməli çiçəklər qapının girəcəyində dayanmışdılar. Elə bil onlar içəri girməyə qorxurdular...

Fatimə tez çarpayısından qalxdı. Qaçıb qapının kandarındakı çəkməli çiçəklərə baxdı. Onlar heç hara getməmişdilər. Fatimə buna çox sevindi. Ancaq ayaqqabıların altındakı bir damcı palçıq, güllərin gözündəki şəh Fatiməni bir az şübhələndirdi:

-Bəlkə, doğrudan da, mənim çəkməli çiçəklərim gecə çəmənə gedib geri qayıdıblar? Yox bir, heç balaca çiçəklərin içi torpaq dolu bu boyda ayaqqabıları qaldırmağa gücü çatar?

Fatimə gülümsündü. Gətirib çəkmənin içində əkdiiyi çiçəklərə su verdi və öz-özünə mahnı oxumağa başladı:

Mənim çəkmələrimi
Geyinən güllərə bax!
Elə bil ki, şamdanın
İçində yanır çıraq!
Kimin hünəri çatar
Gülümü soldurmağa?!

Güllərin gücü çatmaz
Çəkməmi qaldırmağa.
Yarpaqları yamyaşıl,
Ləçəkləri rəngbərəng.
Güllər çəkmədən qəşəng,
Çəkmələr güldən qəşəng...

QUMRU VƏ QARTAL BALASI

Bir neçə il bundan qabaq babamgilin balko-
nundakı antenanın üstündə qumrular yuva
qurmuşdular. Onlar hər il iki yumurta qoyur, kürt
yatıb cüt bala çıxarırdılar. Balalar elə sürətlə
böyüyürdü ki, yuva onlara darlıq eləyirdi.
Qanadları bərküyəndən sonra isə onlar uçub
gedirdilər. Babam bizə bərk-bərk tapşırırmışdı ki,
yuvaya əl vurmayaq. Deyirdi ki, belə etsəniz,
quşlar perikər, bir də bura gəlməzlər.

Biz isə hər il quşların necə yumurtlamağını,
bala çıxarmağını maraqla izləyərdik. Quşlar bizə
elə öyrəşmişdilər ki, gəlib yaxından baxanda
belə çəkinmir, uçmurdular. Bəlkə də dilləri olsa
bizimlə söhbət eləyərdilər.

Bir il ustalar evi təmir eləməyə
gəlmişdilər. Yuvada bala olduğu üçün
babam qoymadı ki, pəncərəni
dəyişsinlər. Yalnız quşlar uçub
gedəndən sonra ustalar öz
işlərini gördülər. Antenani
yenidən öz yerinə vurub,
yuvanı da onun üstünə
qoydular. Ancaq növbəti il
quşlar bu yuvaya qayıdıb
gəlmədilər. Babam hə-
mişə ustaların qarasına
deyinir, bizsə ümidlə
quşların nə vaxtsa geri

qayıdacağı günü gözləyirdik.

Aradan bir xeyli keçmişdi. Bir dəfə babam na-
maz qılanda mən balkona çıxdım ki, ona mane
olmayım. Balkondakı gül qabının yanına qonan əyri
dimdik, iti caynaqlı bir quşu görüb heyrləndim.
Qışqıra-qışqara evə qaçıb dedim ki, ay nənə,
balkonumuza qərribə bir quş gəlib.

Nənəm quşa baxsa da, onun nə quşu olduğunu
bilmədi. Dedi ki, sakit dayan, baba namazını qur-
taranda gəlib ona baxar.

Balkondakı quşa baxanda babam gözlərinə inan-
madı. Sakitcə dedi ki, bu qumru deyil, qartal ba-
lasıdır. Görmürsən necə böyük və vüqarlıdır! Doğ-
rudan da, hələ ayaqlarının, dimdiyinin sarısı get-
məsə də, qanadları bərkiməsə də, qartal balasının
əyri dimdikləri iti, caynaqları möhkəm, görkəmi
vüqarlı idi. Gözləri elə bil ki, yol çəkirdi... Babam
yaxına gəlib onun şəklini çəkdi. Quş heç yerindən
tərpənmədi də. Mən onun yanına dən səpdim,
balaca bir qabda su qoydum. Ancaq qartal balası nə
su içdi, nə dən yedi. Xeyli dayandı, dayandı və
birdən qanad çalıb harasa uçdu. Biz onun ar-
xasınca baxa-baxa qaldıq.

Nənəm quşun hara getdiyini soruşanda ağılıma
qərribə bir fikir gəldi. Nənəmə dedim ki, ay nənə,
qumrular, göyərçinlər bizim yanımıza gəlirdilər,
qartal babanın...

AYAQLI GÜNLƏR

Saranın anası xarici ölkələrdən birinə eza-
miyyətə getməli idi. Ona görə də öz balaca
qızını gətirib nənənin, babanın yanına qoydu.
Gedəndə tapşırırdı ki, nənənin, babanın sözü-
nə bax, onları incitmə. Bir həftə nədi ki, qayıdıb
gələcəm.

Sara mısmırığını sallasa da, bir söz demədi.
Razılaşmaqdan başqa çarə yox idi... Ana getdi,
qızıcığaz isə qaldı. Gözləri bahar buludu kimi
doldu. Nənə ilə baba onu ovundurmağa çalış-
dılar. Ancaq Sara sözə baxmır, kürlük
eləyirdi...

Aradan iki gün keçdi. Nənə gözləri yol çəkən
nəvəsini ovundurmaq üçün dedi ki, mənim
balam, bax iki gün getdi, qaldı beş gün...

Sara tərs-tərs baxıb, bic-bic gülümsündü:
-Ay nənə, günün ayağı var gedə?

SƏN ORUCSAN, MƏNDƏN İSƏ...

Saranın anası, nənəsi və babası harasa
birlikdə iş dalınca getmişdilər. Onlar evə
qayıdıb gələndə Sara rəfiqəsi Nigarla
telefonla danışırdı. Telefonun dəstəyi əlin-
də qapını açdı. Hərəni öz dilində salamladı:

-Mama, privet!

-Nənə, salam!

-Baba, salamməleyküm!

Nənəsi Saranı qucaqlayıb öpdü. Baba
ona yaxınlaşanda isə qız kənara çəkildi.
Babasının incidiyini görəndə şeytan qızıcığaz
onun könlünü aldı:

-Baba, mənə yaxın gəlmə! Çünki sən
orucsan, məndən isə kolbasa iyi gəlir...

BİR MANATA BİR GÜNLÜK SƏYAHƏT

Yuxumda gördüm ki, bir manatım var və o bir manata dünya səyahətinə çıxmışam... Elə yuxunun şirin yerində ayıldım. Molla Nəsrəddin kimi bir də gözlərimi yumdum ki, bəlkə yuxunun ardını görəəm, qərribə bir dünyaya səyahət eləyəm... Ancaq nə qədər gözlərimi yumdumsa, alınmadı ki, alınmadı... Günəşin hər bir şəfəqi bir kirpiyimdən yapışib göz qapağımı qaldırdı... İstər-istəməz yatağımdan qalxdım... Evdə tək idim. Əl-üzümü yuyub səhər yeməyimi yedim. Pəncərədən həyəətə baxdım...

Birdən ağılıma nə gəldisə, gedib təzə şalvarımın cibinə baxdım. Doğrudan da, cibimdə bir manat pulum var idi...

Heç onu xərcləmək haqqında düşünmürdüm də... İndi isə... Fikir məni aparmışdı... Deyəsən yuxum çin olur axı?! Öz-özümə düşündüm. Bir manata bir günlük necə səyahət eləyə bilərəm?

Çox düşündüm, daşındım. Qərara aldım ki, gedib avtobusa bilet alıb kəndimizə gedim. Həm nənəni, babanı görüm, həm də rəğbətli bir səyahət eləyim. Kəndimizin dağlarını, meşələrini gəzim. Bulaqlardan su içim. Çaylarda çimim. Çəmənlərdən çiçək dərim, kəpənəklərin uçuşuna tamaşa eləyim...

Xəyalımda planlar qura-qura getdim şəhərlərarası avtovağzalə. Sürücülər müştəri üstündə dava eləyirdilər... Elə yuxarı qiymət deyirdilər ki, elə bil cibimdəki bir manat utanırdı...

Kassaya yaxınlaşıb ədəblə salam verdim:

-Əmi, bir manatım var. Onunla hansı rayona, kəndə səyahət eləyə bilərəm?

Kassir üzümə tərs-tərs baxıb dedi:
-A bala, deyəsən məni dolayırsan? Bir

manata heç bilet olar? Get işinin dalınca...

Kor-peşman kassadan aralandım. İndi mən neyləyim? Ağılıma qərribə bir fikir gəldi. Dedim gedim bazara, bir kilo meyvə alım, yeyə-yeyə xəyalən kəndimizə səyahət eləyim...

Birinci dəfə idi ki, bazara girirdim. Elə bildirdim ki, hamı mənə, daha doğrusu, cibimdəki bir manata baxır... Burada bir uğultu var idi ki, gəl görəsən. Alan kim, satan kim...

Piştaxtaların önündən keçə-keçə gəldim meyvə satılan yerə... Səliqə ilə düzülən almalara, armudlara, əriklərə, şaftalıları baxanda ağızım sulandı... Hələ üzüm, əncir... Düşündüm ki, görəsən nə alıb yeyim. Yaxınlaşıb meyvələrin üstünə qoyulan qiymətlərə baxdım. Gözlərim kəlləmə çıxdı. Vay dədəm vay... Meyvə nə qədər baha imiş?! Ağızım sulana-sulana almanın, armudun, şaftalının, əriyin üzünə baxdım. Hiss elədim ki, cibimdəki bir manat yenə də utanır... Onu sıxıntıdan qurtarmaq üçün tez bazardan çıxmalı oldum...

İndi mən neyləyim? Mağazalara baxa-baxa küçə ilə gedirdim... Ay dad, şəhərimizdə nə qədər mağaza var imiş! Vitrinlər elə gözəl görünürdü ki... Bir istədim içəri girəm, gördüm cibim dartılır. Hiss elədim ki, bir manat mənim mağazaya girməyimi qətiyyən məsləhət bilmir...

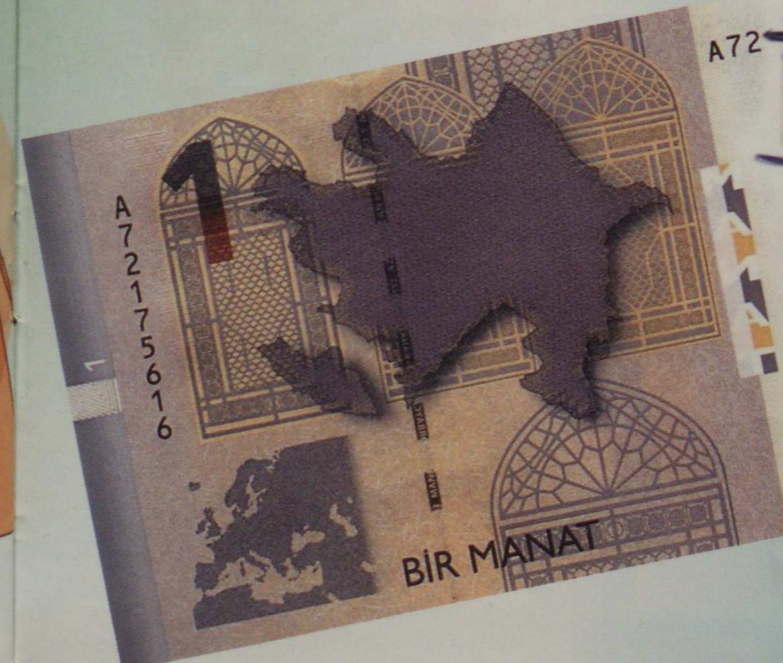
Gəzə-gəzə getdim şəhər parkına. Hər yan gözəl, səliqəli... Kafelər, kababxanalar ağızınacan dopdolu idi...

Qərribə kabab qoxusu ağızımı sulandırdı... Kabab yemək istədim. Yaxınlaşıb işçilərin birindən soruşdum:

-Əmi, bir şiş kabab neçəyədi?

Oğlan tərs-tərs məni süzdü. Əyin-başına baxıb dedi:

-Sənlik deyil, qaqaş, çıx get, əl-ayağa dolaşma... Get evdə

şor-çörək yeyib toqqanın altını bərkit...

Çarəsiz kababxanadan uzaqlaşib dəniz sahilinə getdim ki, bəlkə bu zəh-rimar kababın iyindən uzaqlaşam... Ancaq mümkün olmadı... Vay dədəm vay, hara baxırsan kababxana, çayxana, pivəxana... Bəs indi mən neyləyim?

Parkda bir skamyanın üstündə əyləşib düşüncələrə daldım. Uşaqlar karu-selə minib əylənirdilər. İstədim ki, mən də bir manatımı verib əylənəm... Ancaq yenə də pulum çatmadı... Məni ağlamaq tutmuşdu... Heç bilmirdim ki, neyləyim...

Bəlkə gedib bir kitab alım, onu oxuyaraq xəyalən də olsa dünya səyahətinə çıxım?... Özümün özümə gülməyim tutdu... İndi bir manata kitab almaq olar? Oxuyan olmasa da kitablar od qiymətində...

Birdən ağılıma gəldi ki, «Bukinist»ə gedib bir münasib kitab alım... Çünki burada kitablar çox ucuzdu... Lap su qiymətində... Ancaq yenə də bir münasib kitab tapa bilmədim...

Bütün günü bir manat cibimdə şəhəri ələk-vələk elədim... Bir şey ala bilmədim ki, bilmədim... Ancaq o qədər veyil-veyil gəzmişdim ki, ayaqlarım ağrıyır, sızım-sızım sızıldayırdı...

Bir manat cibimdə kor-peşman evə qayıdanda ağılıma gələn fikrə özümün də gülməyim gəldi:

-Uy dad! Doğrudan da, bir manata gözəl bir səyahət eləyibmişəm ki... Cibimdə bir manat bütün günü avtovağzal, şəhərin küçələrini, bazarı, kitab mağazalarını, parkları, xiyabanları, bulvarı gəzmişəm... Quşların səsini, bazaradakı adamların giley-güzarlı söhbətini dinləmişəm, güllərin ətrini ciyərlərimə çəkmişəm... Yarpaqların rənginə tamaşa eləmişəm... Bu da səyahətdi da... Səyahətin buynuzu olmur ki...

Bir manat çox bərəkətli imiş... Sabah onunla səyahətimi davam etdirmək fikrim var...

QARAJIN NAĞILI

Biri var idi, biri yox idi, bir qaraj var idi... Bu qaraj çox maşınlar yola salmışdı... Əvvəlcə bir az xiffət eləyər, könnə maşının ayrılığına dözə, təzə maşıninsa naz-qəməsinə öyrəşə bilmirdi... Lakin günlər keçdikcə taleyiylə barışmalı olardı...

Düzü-dünyanı gəzib qayıdan dostunu - maşını səhərəcən dincəlməyə qoymaz, onu sorğu-suala tutardı...

Ancaq neçə gün idi ki, sahibi maşına minib getmiş, hələ də geri qayıtmamışdı... Qaraj narahat idi, çox narahat... Gecələr tək qalmağa öyrəşməyən qaraj səhərəcən qəribə-qəribə yuxular görərdi...

Aradan bir neçə gün keçdi. Nəhayət, bir gün qaraj mühərrikin səsinə mürgüdən ayıldı. Sahibinin doğma barmaqlarının ona toxunduğunu hiss eləyən kimi sevindi... Kimsənin eşidə bilməyəcəyi bir dildə danışmağa başladı:

- Şükür, gəlib çıxdı. Şükür, tənhalığıma son qoyuldu...

Qarajın qapıları həsrətli qollar kimi taybatay açıldı... Ancaq o, çox təəccübləndi... Qarşısında dayanan hisinə, qoxusuna öyrəşdiyi köhnə yox, təptəzə, yağın içindən təzəcə çıxmış bir maşın idi... Özü də bu, daha gözəl, əvvəlkindən xeyli böyük, yaraşlıqlı bir maşın idi...

Ancaq balaca maşına öyrəşən qaraj bir az üşəndi...

- Ay dadi-bidad, bu yekəlikdə maşın mənim

qoynuma necə yerləşəcək?

Sahibi təzə maşını ehtiyatla içəri saldı. Doğrudan da, maşın böyük idi, qaraja güclə yerləşirdi. Ancaq neyləmək olar? Qapılar yarımçıq açıldı, sahibi ehtiyatla düşüb qapını örtüdü. Düyməni basan kimi işıqlar göz qırpdı və maşının qapıları kilidləndi...

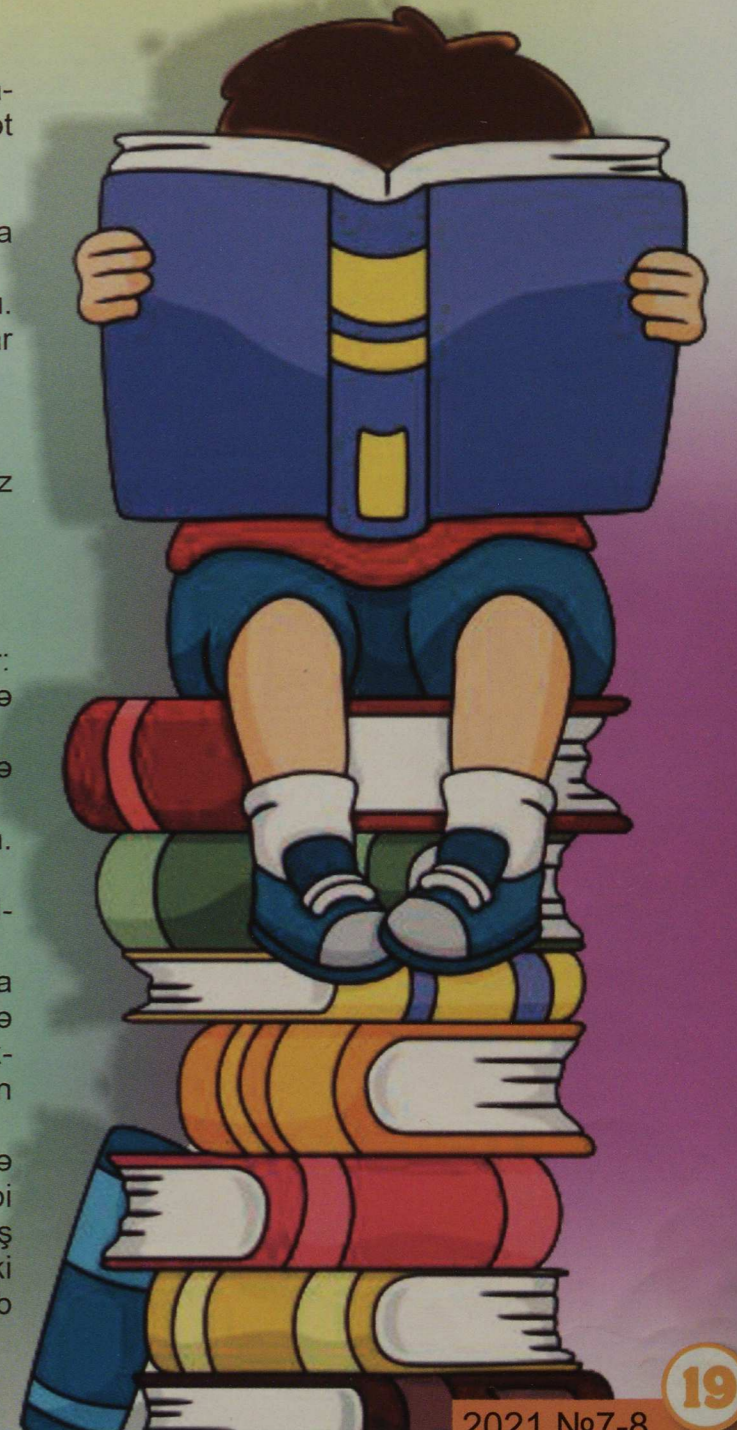
Qarajın sahibi maşının o yanına, bu yanına keçdi, sonra qapıları bağlayıb evə getdi...

Ömründə ilk dəfə bu qədər dar qaraj görəndə maşın vahimələndi:
 -Vay dədəm vay, mən burda necə qalacam?! Oy, buranın nə pis havası var!
 Birdən qaraj dil açıb danışdı:
 -Xoş gəlmisən, təzə dost!
 Maşın səksəndi:
 -Bu kimdi belə?
 -Mən çox-çox təzə maşınlar yola salan köhnə qarajam! Narahat olma, sən də öyrəşəcəksən!
 -Yox-yox, mən burda bir gün də qala bilmərəm... Köhnə maşının iyi-qoxusu mənim lap ürəyimi bulandırır...
 Qaraj acı-acı gülümsəndi:
 -Bütün təzə gələnlər belə deyir. Ancaq əvvəl-axır öyrəşirlər bu həyata...
 -Bu nə dəmir-dümürdü rəflərdə?
 -Köhnə maşının ehtiyat hissələri...
 -Bura bax e, təzə maşın alır, köhnənin ehtiyat hissələrini burda saxlayır...
 -Bu səndən əvvəl də belə idi...
 -Bəlkə mənə göz dağı vermək istəyir...
 -Yox, bu heç onun ağına da gəlmir...
 -Bəs o rəflərdəki bağlamalar nədi?
 -Kitablardı.
 -Nə, kitablar? Bura qarajdı, ya kitabxana?
 -Qaraj olmağına qarajdı. Ancaq bizim sahibimiz borc xərc öz kitablarını nəşr elətdirib gətirib yığır bura...
 -Versin kitabxanaya da...
 -Kitabxanaların hamısına paylayır o kitabları... Bunlar artıq qalanlardı...
 -Mağazaya versin da!

-Ay dünyadan bixəbər! İndi kitab oxuyan var?!
 -Necə-necə? Kitab oxuyan yoxdu? Mənim istehsal olduğum ölkədə hamı kitab oxuyur... Qocalar da, uşaqlar da... Kitab mağazalarında heç bilirsən necə növbə olur?
 -Sənin istehsal olduğun ölkədə də bizi pis günə salan... Orada gözəl-gözəl, bahalı-bahalı telefonlar istehsal olunur.
 -Başa düşmədim, bunun mətləbə nə dəxli?
 -Ən usuz qiymətə ən faydalı kitabları alma-yanlar ən bahalı telefonlar almaq növbəsinə dayanırlar... Bu telefonlarla danışmaqdan çox şəkil çəkirlər... Hələ bu azmış kimi, mənim sahibimin dərsliklərinin fotosurətini çəkib yığır telefonun yaddaşına...
 -Onu neyləyirlər ki?
 -Neyləyəcəklər? İmtahan suallarını cavablarını telefonda köçürürlər vərəqlərə və qiymət alırlar...
 -Vay, işə bax e!
 -Heyf ki, kitab oxuya bilmirəm... Yoxsa səhərəcən sahibimin kitablarını oxuyardım...
 Səhəri gün sahibi qarajın qapısını açdı. Qarajın yanından keçib məktəbə gedən uşaqlar ayaq saxladılar:
 -Oy da, nə qəşəng maşındı!
 Bunu eşidən maşının sahibi dedi:
 -Gün o gün olsun ki, sizin də gözəl maşınıınız olsun! Bunun üçün bilirsiniz nə lazımdı?
 Uşaqlar maraqla soruşdular:
 -Nə, əmi?
 -Çoxlu-çoxlu kitab oxumaq...
 Uşaqlar təəccüblə bir-birinin üzünə baxdılar:
 -Əmi, kitabı hardan alağ? Bu boyda şəhərdə bir dənə də olsun kitab mağazası yoxdu...
 Birdən maşının sahibinin ağına nə gəldisə gülümsəndi:
 -Yaxına gəlin, indi mən sizə kitab verəcəm. Ancaq bu şərtlə ki, oxuyasınız...
 Kişi kitab bağlamalarını açıb hər uşağa bir kitab verdi...
 Bunu görəndə başqa uşaqlar da qaraja yanaşdılar... Hərə öz kitab payını alıb məktəbə tələsdilər... Qəribə bir mənzərə yaranmışdı... Məktəb yolunda qarışqalar kimi qaynaşan hər uşağın əlində bir kitab var idi...
 Bir neçə saatdan sonra qarajın içində bir dənə də olsun kitab, jurnal qalmamışdı... Qarajın sahibi süpürgəçiləri çağıraraq onlara pul verdi və xahiş elədi ki, mən gedirəm, qayıdandan bu rəflərdəki hər şeyi atarsınız zibil yığına, içərini yuyub

təmizləyər, tozu silərsiniz...
 Axşam işdən yorğun qayıdan sürücü maşını qaraja salıb qapını bağladı... Maşınla tək qaldığını görəndə qaraj dilləndi:
 -Dostum, ayağın düşərli oldu... Məni tərtəmiz yudular, tozumu aldılar. Sənin üçün gözəl şərait yaratdılar...
 Səhəri gün kitab eşqiylə qarajın qapısına yanaşan uşaqlar qəribə bir mənzərə ilə rastlaşdılar... Kitab bağlamalarının yerinə indi səliqəli meyvə qutuları düzülmüşdü...
 Nağıl sona yetmişdi... Göydən isə üç alma yerinə çoxlu almalar düşmüşdü...

MÜNDƏRİCAT

QƏLƏBƏYƏ GEDƏN YOLLAR	4
BABALAR SÖZÜ	5
YER FIRLANIRSA.....	6
BABANIN KƏPƏNƏYİ.....	7
HƏMRƏYLİK GÜNÜ.....	8
ADAM OL.....	8
BABACANIN BAĞI.....	9
VƏTƏN ƏTRİ.....	9
KÖÇ.....	9
ÇƏKMƏLİ ÇİÇƏKƏLƏR.....	10-11
QUMRU VƏ QARTAL BALASI	12
AYAQLI GÜNLƏR	13
SƏN ORUCSAN, MƏNDƏN İSƏ	13
BİR MANATA BİR GÜNLÜK SƏYAHƏT	14-16
QARAJIN NAĞILI	17-19